DELHI

VANDANA SINGH

Traducere din limba engleză

ROXANA BRÎNCEANU

Tânăra scriitoare VANDANA SINGH s-a născut și a fost educată în India, iar actualmente locuiește cu familia în Statele Unite, unde predă fizica și scrie. Povestirile i-au apărut în câteva volume din *Polyphony*, ca și în *Strange Horizons*, *Trampoline* și *So Long Been Dreaming*. Prima ei carte pentru copii, *Younguncle Comes to Town*, a fost publicată în India.

În povestirea tulburătoare ce urmează, ea ne arată un bărbat care este bântuit nu de o *singură* fantomă, sau de o familie de fantome, ci de un *oraș* întreg...

În seara asta este profund conștient de prezența orașului: pietrele sale antice, casele de cărămidă cu acoperiș plat, frânghiile de rufe, culori vii și lucioase fluturând ca niște flamuri, străzile mărginite de copaci neem sufocate de trafic. Un autobuz traversează podul sub care el își făcuse culcuș. Noaptea miroase a iasomie și urină stătută, și a praful de pe terenul de cricket aflat de partea cealaltă a străzii. Alături de el, un bărbat își aprinde o bidi: cu fața plecată, pe jumătate în umbră, și are impresia că se recunoaște pe sine. Se îndreaptă spre bărbat, care pare a fi un alt vagabond.

– Mă cheamă Aseem, zice.

Bărbatul, duhnind a mahorcă, se holbează la el, tușește și scuipă:

– *Kya chahiye?*

Aseem se retrage în grabă. Nu, omul acesta nu este eul mai în vârstă al lui Aseem; oricum, Aseem nu-și poate imagina că s-ar fi putut apuca de fumat bidi indiferent în ce etapă a vieții s-ar fi aflat. Părăsește adăpostul precar al podului, străduța liniștită care trece pe sub el, și-și croiește drum printre gunoaiele și felinarele anemice până la autostrada luminată de neoane. Noul oraș e mai puțin ametitor, crede el; culorile sunt mai solide, luminile orbitoare, astfel că nu poate vedea aparițiile la fel de limpede. Dar o dată a văzut un lăptar trecând pe lângă el pe strada Shahjahan, însoțit de o vacă albă, cocoșată, cu o talangă. Sub falnicii copaci bătrâni care umbresc parțial luminile stradale, lăptarul s-a oprit ca să-i vorbească vacii sale și s-a pierdut apoi în penumbra amurgului.

Când era mai tânăr, credea că aparițiile pe care le vedea erau fantome ale morților, dar acum știe că nu acesta e adevărul. Acum are o teorie care spune că viziunile sale sunt amăgiri ale timpului, încâlceli produse când o parte a fluxului temporal se freacă de un altul și cele două se suprapun pentru un moment. Decisese (după ani de luptă) că la urma urmelor el nu e nebun; creierul său este alcătuit altfel decât al celorlalți, permițându-i să discearnă aceste coincidențe temporale. Știe că nu e singurul cu asemenea capacități, pentru că unii dintre oamenii pe care îi vede îl văd și ei, și se retrag speriați. Gândul că este o fantomă pentru niște oameni morți de mult sau încă nenăscuți pe lumea asta îl amuză și în același timp îl și îngrozește.

Cele mai multe aparții le-a văzut în părțile vechi ale orașului, și nu știe sigur de ce. Delhi are o istorie bogată, fără îndoială.

Trecutul orașului se confundă cu mitul, când frații Pandava din legendara Mahabharata au fondat pentru prima dată fabuloasa lor capitală, Indraprastha, acum vreo 3 000 de ani. Numai în timpurile Evului Mediu au existat șapte orașe Delhi, își amintește el, dintr-o carte de istorie mult citită – iar al optulea oraș a fost înființat de britanici în zilele Raj-ului. Orașul contemporan, al nouălea, este cel mai mare. Vechile orașe mai sunt vii doar pentru Aseem, întrezărite ca niște insule misterioase de pe o corabie în mișcare, dar cu toate acestea reale. Și-ar dori să poată discuta despre viziunile sale temporale cu cineva care să-l ia în serios și să-l ajute să priceapă natura și limitele maladiei sale bizare, dar în mod ironic singura persoană înțelegătoare pe care o întâlnise și care se afla în aceeași situație se întâmplase să trăiască în anul 1100 sau cam pe acolo, în timpul lui Prithviraj Chauhan, ultimul conducător hindu din Delhi.

Trecea pe lângă coloanele decolorate ale unei clădiri vechi din Connaught Place când o zărise: o bătrână cu fustă lungă și șal, mergând indiferentă prin parcare, trupul ei ridicându-se deasupra străzii și căzând sub suprafața ei paralel cu o topografie invizibilă. Ajunse față în față cu Aseem – și îl văzu. Amândoi se opriră. Imagini din mediul ei erau agățate de ea ca niște panglici cenușii – văzu ceață, întunericul pădurii, în spatele ei. Brusc, în mijlocul verii, simți miros proaspăt de ploaie. Ea întinse întrebător un braț spre el dar nu îl atinse.

– Tu din ce epocă ești? zise, într-un dialect hindi nefamiliar.

Nu știu cum să răspundă la întrebare, sau cum să-și înfrâneze viul șoc al bucuriei. Și ea privise dincolo de barierele timpului și întrezărise alți oameni, alte epoci. Ea îl numi pe Prithviraj Chauhan regele ei. Aseem îi spuse că el trăia la vreo 900 de ani după Chauhan. Schimbară povești despre alte viziuni – ea văzuse

armate, sulițe scânteind, și oameni palizi cu bărbi galbene, și o femeie într-o trăsură de metal, plângând. El reuși să-i explice câteva dintre aceste lucruri înainte ca ea să înceapă să dispară. Porni spre ea ca și cum ar fi vrut să intre în lumea ei, dar se izbi de un stâlp. Ridicându-se de pe jos, auzi râsete batjocoritoare. Sub arcade un lustragiu și un bărbat care mesteca frunze de betel se holbau la el, bucurându-se de spectacol.

Odată îl întâlnise pe împăratul nebun, Mohammad Shah. Se plimba prin Fortul Roșu într-o după-amiază târziu, evitând îngrămădeala turiștilor și aparatele lor de fotografiat, și se simțea deosebit de agitat. În aer era o aromă de fum fiindcă un grădinar de prin împrejurimi ardea frunzele uscate. Pe măsură ce apunea soarele, zidurile de piatră roșie ale fortului străluceau, apoi se întunecau. Coborî noaptea, acoperind meterezele înalte, pajiștile peste care rătăcea el, frumusețea sclipitoare a Moscheii Perlei, curbele languroase ale acum îndepărtatei Yamuna ce curgea odată pe sub această terasă de marmură. Văzu un bărbat stând în picioare, aplecat peste balustradă, îmbrăcat într-un sherwani de mătase roșie, cu bijuterii la gât și o piatră prețioasă prinsă pe turban. Omul mirosea a vin și esență de trandafir, și cânta un cântec despre o noapte de despărțire de Cea Iubită, amestecând cuvintele.

Bairan bhayii raat sakhiya...

Mammad Shah piya sada Rangila...

Mohammad Shah Rangila, la începutul anilor 1700, își aminti Aseem. Împăratul care iubea muzica, poezia și vinul mai mult decât orice altceva, care ignora avertismentele despre marșul regelui persan către Delhi însoțit de o armată imensă...

– Ascultă, Rege, șopti repede Aseem, întrebându-se dacă ar putea schimba cursul istoriei, trebuie să te pregătești de

război. Altfel Nadir Shah va cotropi orașul. Mii de oameni vor fi măcelăriți de armata sa...

Regele ridică ochii întunecați de vin.

– Dispari, fantomă!

Câteodată se oprește pe pajiștile de la India Gate din inima Delhi-ului modern și cumpără înghețată de la un negustor, pe care o mănâncă stând lângă una dintre fântânile construite de Lutyens. Urmărind jocul de lumini pe apa sclipitoare, se gândește la invadatorii britanici, care au adus una dintre cele mai vechi și mai bogate civilizații de pe pământ la sărăcie abjectă în numai două sute de ani. Au construit aceste edificii mărețe, clădiri grațioase și fântâni, dar au trebuit să le lase în urmă pe toate. Regi au venit și s-au dus, albii goras au venit și au plecat, dar orașul continuă să trăiască. Câteodată vede apariții ale goras-ilor, fețe palide trecând pe lângă el pe jos sau călare pe cai. De fiecare dată strigă la ei:

– Poporul vostru e condamnat. O să plecați de aici. Imperiul vostru se va prăbuși.

Din când în când ei îi aruncă câte o privire, speriați, înainte de a dispărea.

În clipele lui mai fanteziste se întreabă dacă nu cumva chiar el, într-un anumit fel, nu a *provocat* istoria să se întâmple așa cum s-a întâmplat. Dacă nu a plantat o sămânță de îndoială în mintea ofițerilor britanici cu privire la stabilitatea Imperiului. Dacă, în ciuda intențiilor sale bune, nu l-a convins pe Mohammad Shah că iminenta invazie nu este o amenințare reală, ci un complot țesut împotriva sa de duhurile rele. Dar știe că în afară de împărat nici unul dintre cei cu care comunicase nu are cu adevărat însemnătate asupra cursului istoriei, iar el pur și simplu își face iluzii asupra propriei sale importanțe.

Totuși se simte obligat să-și noteze întâlnirile cele mai interesante. Poartă tot timpul la el un caiet gros, uzat, din care jumătate este dedicat înregistrării acestor aventuri temporale. Dar pentru că aparițiile pe care le vede sunt atât de clare, uneori nu e sigur dacă fețele pe care le întrezărește în mulțime, sau omul învelit în șaluri care trece pe lângă el într-o noapte rece, aparțin acestui timp sau vreunui altul. Numai câte o distonanță – spațială sau temporală – distinge aparițiile de restul oamenilor.

Câteodată vede și peisaje, dar rar – un orizont împestrițat cu palate și acoperișuri ascuțite de temple, o pădure în mijlocul unei străduțe aglomerate – și o dată, cel mai straniu, o zonă cu turnuri înalte, ornamentate, ajungând până la nori. Fiecare asemenea viziune pare a fi încărcată cu o energie aparte, ca o scenă luminată de fulger. Și cu toate că aparițiile sunt aleatoare și nu se repetă prea des, există anumite locuri în care vede (crede el) mereu aceiași oameni. De exemplu, în timp ce călătorește cu metroul vede aproape întotdeauna oameni în tunele, plutind prin tren și printre pasagerii de pe peroane, îmbrăcați în zdrențe, cu fețe palide și nesănătoase ca și cum nu ar fi văzut niciodată soarele. Prima dată când îi văzuse se înfiorase. „Metroul e destul de nou“ gândise în sinea lui, „și e primul sistem de trenuri subterane din Delhi. Așadar ceea ce văd trebuie să fie din viitor...“

Într-o zi, își spuse, va scrie o istorie a viitorului.

*

Strada se numește Nai Sarak, un nume pe care întotdeauna l-a considerat absurd. Înseamnă Drumul Nou, dar drumul acesta nu mai e de multă vreme nou. Ar putea traversa strada

din două salturi dacă n-ar fi așa de plin de lume, umăr lângă umăr. Și casele sunt la fel, înghesuite una în alta cu ferestre ca niște ochi lipsiți de strălucire, și scări înguste și prăfuite și alei chiar și mai înguste printre ele. Parterul este ocupat de mici magazine vechi conținând grămezi de cărți cu miros proaspăt și înțepător, o aromă care te trezește precum cea de cafea. E o zi caniculară, și fără nici o umbră. Fata pe care o urmărește este doar o altă studentă la Universitatea din Delhi în căutare de chilipiruri, care se ferește să nu fie îmbrâncită sau pipăită, și mai ales să nu i se fure poșeta. Băieței desculți aleargă ducând limonadă în pahare ciobite, și bătrâni grași stau în maiouri în spatele tejghelelor, târguindu-se înverșunați cu studenți palizi și lipsiți de apărare prin zumzetul ventilatoarelor electrice, frecându-și palmele umede de burțile păroase în timp ce își sorb băuturile la gheață, făcând apoi semn vreunui copil al nimănui atunci când tranzacția se încheie, pentru ca volumul dorit să poată fi depus în mâinile febrile ale tânărului. Unii dintre proprietarii magazinelor adaugă o mică predică pe tema „Învață fiule, fă-i mândri pe părinții tăi...“ Aseem nu a mai fost pe aici de mult (de fapt, din vremea când el însuși era la colegiu); nu e pregătit pentru așa ceva: lumina puternică a zilei, domul alb al moscheii ridicându-se în spatele lui, vechile ziduri de piatră ale orașului încorsetându-l, închizându-l printre oameni, sudoare și praf. E ametit de albele kurtas ale bărbaților, bărbile îngrijite și tichiile de rugăciune; se află, desigur, în partea musulmană a orașului, Vechiul Delhi, dar nu e atât de romantic cum îl făcea să pară bunica lui. Are o sclipire rară de amintire din trecut de pe vremea când era copil mic și asculta poveștile bătrânei. Bunica lui fusese una dintre acele hinduse care nu se întorsese niciodată

în vechiul Delhi după nebunia Divizării din 1947, când revoltele hindu-islamice uciseseră mii de oameni, însă el își amintea cum vorbea ea despre locurile copilăriei sale: *parathe-walon-ki-gali*, strada vânzătorilor de paratha, unde în toate magazinele se coceau lipii proaspete de toate felurile posibile, umplute cu cartofi condimentați sau carne de miel, sau frunze de schinduf, sau conopidă zdrobită și ardei roșu iute; și Dariba Kalan, unde după sute de ani încă se mai vindea cel mai bun și mai pur argint din lume, lanțuri delicate și brățări pentru mâini și glezne. Prin gloata care se îmbulzea în aceste locuri văzuse apariții de curtezane și bărbați tineri, sângele, tunetul invaziilor și trupurile prinților spânzurați de soldații britanici. Pentru el orașul vechi, împrejmuit de ziduri înalte, erodate, din piatră, este ca inima unei bătrâne care visează mereu la tinerețea ei.

Fata care i-a atras atenția continuă să înainteze. Aseem n-a reușit să o vadă așa cum trebuie – tot ce a observat sunt ochii întunecați, și moartea din ei. După atâția ani petrecuți în oraș a învățat să recunoască un soi de preocupare în ochii unora dintre concetățenii săi: dorința pentru anonimatul final adus de moarte. Uneori, ca în acest caz, știe înaintea lor.

Fata intră într-un magazin. Proprietarul, un tânăr cu constituție de luptător, e îmbrăcat numai în șort de bumbac. Masorul lucrează la spatele lui, frământându-i și sculptându-i mușchii lucioși, aurii. Tânărul spune:

– Biochimie avansată? Watkins? Una singură, una singură a mai rămas.

Strigă în interiorul întunecat, cavernos, și apare nelipsitul băiat aducând volumul de parcă ar fi o carte rară. Chipul fetei etalează prea multă ușurare; e condamnată chiar înainte de a începe târguiala. Renunță la banii ei cu un aer resemnat, iese

afară în lumina zgomotoasă, și e cuprinsă de mulțime ca o bucată de lemn aruncată într-un râu. Împinge și-și croiește drum cu coatele, evitând mâinile anonime care se întind spre sânii sau spatele ei. El o pierde din vedere pentru o clipă, dar iat-o, trecând pe lângă moschee spre stația de autobuz de pe strada principală. În stația de autobuz surprinde ochii lui Aseem și-i aruncă o privire rece, prevenitoare. Acum se apropie un autobuz, plin de oameni, tineri atârnând la uși ca la prora unui vas. O vede luptându-se prin mulțime către autobuz, iar în ultima clipă ajunge chiar în calea lui. Autobuzul nu oprește, ci (în maniera chinuitoare a autobuzelor din Delhi) abia încetinește, ca și cum s-ar juca de-a prinselea cu mulțimea. Monstrul imens de metal galben cu verde se repede asupra ei, iar ea stă înlemnită, strângându-și sacoșa cu cărți. Acesta este momentul lui Aseem. Se aruncă spre fată, împingând-o din drum, apucând-o înainte să cadă la pământ. Urechile lui aud un urlet, scrâșnetul frânelor, și șoferul strigând. Cărțile ei sunt împrăștiate pe jos. O ajută să le adune. Ea tremură din cauza șocului. În ochii ei se vede pentru o clipă pe sine: un vagabond, cu obrajii nebărbieriți, cu părul nepieptănat. Îi spune: nu face asta, niciodată să nu faci asta. Viața nu e niciodată atât de lipsită de speranță. Ai un rost pe care trebuie să-l îndeplinești. Repetă asta ca pe o mantră, în timp ce ea privește uluită, de parcă nu ar înțelege că a vrut să se sinucidă. El poate vedea ce anume o nedumerește: vorbește hindi corect, îngrijit, iar trăsăturile englezești și tenul deschis îl plasează printre cei educați din clasa de mijloc, cum e și ea, însă aspectul lui spune altceva. Deși știe că nu e femeia pe care o caută el, scoate foaia printată doar ca să se asigure. Nu, nu e ea. Obrajii sunt prea slabi, bărbia nu e destul de ascuțită. Îndeasă una dintre cărțile de vizită în mâna ei și pleacă. Din

depărtare, o vede uitându-se la cartea de vizită și încruntându-se. Oare o s-o arunce? În ultimul moment îi dă drumul în sacoșa cu cărți. Își amintește mult prea limpede când a primit el pentru prima dată o astfel de carte de vizită. „Îți faci griji în legătură cu viitorul tău? Consultă-l pe Pandit Vidyanath. Birou computerizat cu aer condiționat. Descoperă-ți adevăratul Rost în Viață." Poartă un logo cu un fagure de albine și o adresă din South Delhi.

Mai târziu va descrie această întâlnire în a doua jumătate a caietului său. În trei ani, a umplut aproape complet partea asta. A oprit băieți tineri să se arunce de pe podurile care traversează Yamuna. A împiedicat femei de la salturi de pe clădirile înalte, de la otrăvirea cu kerosen, de la întâlniri ucigașe cu traficul orașului. Toate astea căutând-o pe *ea*, cea a cărei poveste va fi ultima din caiet.

Însă cea care deschide această serie este chiar povestea lui...

*

Cu trei ani în urmă. Stă pe unul dintre podurile care traversează Yamuna. În aer e o ceață grea, mirositoare, ca acelea care strică diminețile de iarnă din Delhi. Tremură din cauza frigului, și pentru că e obosit, obosit de aparițiile care l-au chinuit întotdeauna, obosit de nesfârșitele runde de tratamente și de întâlnirile cu doctorii și psihologii. Tocmai îi scrisese o scrisoare logodnicei sale, punând capăt relației lor și așa fragile. Cu două luni în urmă încetase să se mai ducă la facultate. Mama și tatăl său muriseră de un an, respectiv doi, și nu mai exista nimeni care să-l consoleze, cu excepția rudelor din alte orașe care îl cunoșteau numai după reputația sa de persoană cu probleme. Noaptea trecută încercase, ca o ultimă soluție,

să părăsească Delhi, sperând că poate viziunile vor înceta. Ajunsese până în gară. Se așezase la coadă în fața ghișeului de bilete, împins de tineri cu saci de voiaj și matroane agresive în sari-uri colorate. „Numele?" întrebase omul de la ghișeu, dar Aseem nu-și putuse aminti. În jurul său, interiorul cavernos al gării răsuna, hamali îmbrăcați în roșu alergau, balansând bagaje etajate pe capetele lor cu turbane, și valuri largi de călători viermuiau pe scările care duceau sus pe platforme. Oamenii îl înghionteau, spunându-i să se grăbească, dar el nu se putea gândi decât la trenurile nemișcate dintre peroane, fumegând în aerul rece, șuierând ușor ca niște șerpi calzi, așteptând să-l ducă departe. Gândul plecării îl umplu de o groază subită. Se întorsese și părăsise gara. Afară în noaptea rece sclipitoare respirase adânc, o respirație puternică de ușurare, de parcă ar fi scăpat de propria-i moarte.

Așadar iată-l, în dimineața de după tentativa de evadare, stând pe pod și tremurând în ceață. Observă o crăpătură în balustrada de beton, pe care o urmărește cu degetul până la lăstarul unui smochin crescând pe partea exterioară a parapetului. Și-o amintește pe mama lui smulgând lăstarii de smochin din zidurile și pavajul curții casei lor, în ciuda protestelor lui. Își amintește ce greu îi era să vadă, în fiecare mlădiță fragilă, uriașul copac matur. Aplecându-se peste pod, se trezește întrebându-se care va cădea primul – smochinul sau podul. Exact atunci aude o bicicletă pe drumul din spatele lui, una care trebuia unsă, și, înainte să-și dea seama, un individ neciopli cu o barbă răvășită apăruse din ceață, trăgându-l de lângă parapet înapoi în stradă.

– Nu fi prost, nu face asta, zice străinul, respirând greu. Bicicleta zace pe caldarâm, cu una dintre roți învârtindu-se.

Uite, ia asta, mai spune, îndesând o carte de vizită în mâna moale a lui Aseem. Du-te să-i vezi. Dacă ei nu-ți pot oferi un motiv pentru care să trăiești, nici propria ta mama nu poate.

Adresa de pe cartea de vizită se dovedește a fi într-o piață mică de lângă Sarojini Nagar. În jurul unui scuar prăfuit cu iarbă uscată unde omniprezenții câini vagabonzi dorm agitat în soarele palid, este un șir de magazine. Locul pe care îl caută el este un magazin aflat pe colț, alături de un imens copac jamun. Sub copac, trei vaci albe gheboase rumegă, privindu-l cu o indiferență bovină. Aseem își croiește drum prin vacarmul produs de biciclete, ricșe cu motor și oameni, și ajunge în fața unei uși închise cu un mic semn pe care scrie doar „Pandit Vidyanath. Consultații". Intră.

Pandit nu este acolo, dar un asistent, un tânăr slab cu chip serios, îi face semn lui Aseem spre un scaun. Asistentul stă în spatele unui birou pe care se află un PC, o imprimantă și o plăcuță cu numele său: Om Prakash, licență în fizică (picată), Universitatea din Delhi. Există o fereastră cu aparatul de aer condiționat promis (aparent scos din funcțiune) ocupându-i jumătatea inferioară. Pe cealaltă parte a ferestrei se află un fagure în curs de formare. Aseem simte că a venit în locul nepotrivit și deja regretă capriciul care l-a adus aici, dar fagurele îl fascinează, cum poate fi în același timp imobil și în mișcare, și cum albinele se coordonează una cu cealaltă, de parcă ar executa un dans complicat. Două albine se târăsc pe computer, iar o alta pe brațul asistentului. Om Prakash pare complet netulburat; îl asigură pe Aseem că albinele sunt inofensive, și îi arată borcanele cu miere de pe raftul din spatele lui, în cazul în care îl interesează. Se pare că albinele aparțin lui Pandit Vidyanath, un om cu multe talente, care este foarte

ocupat fiindcă lucrează de asemenea și pentru oraș. (Aseem are o bănuială că probabil marele om nu e mai mult decât un umil funcționar la un oficiu municipal.) Mierea costă zece rupii borcanul. Aseem scutură din cap, iar Om Prakash revine la afaceri dregându-și zgomotos glasul, îi pune întrebări și înregistrează răspunsurile în calculator. Deja Aseem se simte ca un fraier.

– De unde cunoaște calculatorul tău viitorul? întreabă Aseem.

Om Prakash are o grație suplă, de girafă, deși nu e un bărbat înalt. Face un gest critic cu mâinile lui lungi și subțiri, care se transmite până sus la umerii mobili.

– Un computer e ca un stup. Mulți biți și părți componente, nici una inteligentă în sine. Combină-le și obții ceva care gândește. Calculatorul ăsta nu e unul obișnuit. L-a construit însuși Pandit Vidyanath.

Om Prakash rânjește când imprimanta începe să bâzâie.

– Toți oamenii care vin aici caută înțelesuri. Fiecare persoană are propria dharma, propriul său scop unic. Noi nu prezicem viitorul, pentru că viitorul este dincolo de puterile noastre, Sahib. Noi le spunem de ce trebuie să trăiască.

Îi înmânează lui Aseem o coală printată. Aparent, pagina nu are nici o logică. Constă în x-uri aranjate aleator pe foaie. O ține la distanță și se conturează – neclar – fața unei femei.

– Cine e?

– Tu trebuie să interpretezi ce înseamnă acest desen, zice Om Prakash. Trebuie să trăiești fiindcă este necesar s-o întâlnești pe această femeie, poate ca s-o salvezi sau să fii salvat. Poate să însemne că te-ai putea afla în locul și la momentul potrivit pentru a o salva de la o soartă groaznică. Poate să fie sora sau fiica ta, soția sau o străină.

În locul ochilor sunt pete întunecate, o insinuare de pomeți înalți și o buclă de păr peste obraz, ascunzându-i pe jumătate gura. Fața e largă și în formă de inimă, îngustându-se în dreptul unei bărbii mici.

– Dar asta nu e prea clară... Ar putea fi aproape oricine. Cum o să știu...

– O să știi când o s-o întâlnești, spune Om Prakash cu fermitate. Nu trebuie să ne plătiți. Mulțumesc, domnule, și poftiți niște cărți de vizită pe care să le oferiți altor suflete nefericite.

Aseem ia pachetul de cărți de vizită și pleacă. Nu are deloc încredere în întreaga afacere, în special partea cu „nu trebuie să plătiți". Să nu plătească? Într-un oraș ca Delhi?

Dar, în ciuda îndoielilor, constată că e intrigat. Se așteptase la obișnuitele platitudini despre viață și moarte, sentințele fataliste specifice prezicătorilor șarlatani, dar acest Vidyanath evident era un original. Faptul că Aseem trebuie să trăiască pur și simplu ca să fie acolo pentru cineva la momentul necesar: ce idee amuzantă, modestă! Zilele trec și ea prinde formă în mintea lui, capătă sens, iar el ajunge să creadă, fie și numai pentru că trebuie să creadă în ceva. Analizează fețele oamenilor din mulțime, de pe trotuarele prăfuite, din autobuzele supraaglomerate, din metrou, și o caută pe ea. Trăiește pentru ca într-o zi drumurile lor să se intersecteze. În trei ani de zile s-a convins că ea există cu adevărat și că îl așteaptă. Și-a încropit un fel de viață, lucrează la un fotograf din Lajpat Nagar unde poate dormi în nopțile de iarnă, sau face comisioane pentru proprietarii de magazine din Defence Colony, câștigând suficient ca să fie hrănit și îmbrăcat. Timp de trei ani a împărțit sute de cărți de vizită și a trecut pe la adresa din South Delhi de zeci de ori. S-a obișnuit cu albinele, cu aerul condiționat

defunct, și chiar cu Om Prakash. Cu toate că distanța dintre ei e prea mare ca să permită o prietenie (în realitate o distanță de temperament), Aseem îi povestește lui Om Prakash despre aparițiile pe care le vede. Om Prakash primește aceste mărturisiri cu un rictus mai mult prostesc și clătinând mult din cap a mirare, și zice că îi va spune lui Pandit Vidyanath. Numai că de fiecare dată când vine Aseem nu e nici un semn de la Pandit Vidyanath, astfel că acum suspectează că nu există o astfel de persoană, că Om Prakash însuși este, deși improbabil, mintea din spatele întregii afaceri.

Dar uneori perspectiva întâlnirii cu femeia îl sperie. Se imaginează salvând-o de la moarte sau de la o soartă mai rea decât moartea, îndeplinindu-și în cele din urmă rostul. Dar după aceea, ce îl așteaptă? Îmbrățișarea uleioasă a Yamunei?

Sau ea îl va salva la rândul ei?

*

Unul dintre lucrurile care îi plac la oraș este modul în care se încalcă regulile. Delhi este un loc al contradicțiilor – transcende teza și antiteza. Văzuse aici cocioabele săracilor și monstruozitățile opulente ale bogaților. La intersecțiile principale, unde cei bogați așteaptă nerăbdători în mașinile lor cu aer condiționat schimbarea culorii semaforului, văzuse copii ai străzii numai piele și os alergând de la o mașină la alta, vânzând reviste lucioase ca *Vogue* și *Cosmopolitan*. Printre fițoșii nou-îmbogățiți hoinăresc turme de vaci și câini vagabonzi; maimuțele rhesus se împerechează frenetic prin copacii din jurul clădirii Parlamentului.

Nu dormise bine – noaptea trecută poliția făcuse raiduri pe trotuarele din Aurobindo Marg. În zori era așteptat un oarecare

VIP străin, astfel că gloata de pe marginile drumului fusese alungată de polițiști cu bastoane. Asta se mai întâmplase de câteva ori și înainte, dar astăzi Aseem fumegă de mânie și umilință: are o vânătaie pe spate acolo unde l-a lovit un polițist, și îl arde în căldura neîndurătoare. Moartea pândește din spatele ochilor de nepătruns ai trecătorilor – dar de data asta este sătul de această apropiere a sa de moarte. Așa că se duce în singurul loc unde poate lăsa în urmă orașul fără să treacă de fapt dincolo de granițele sale – o altă anomalie într-un oraș al surprizelor. În expansiunea nesfârșită a caselor de cărămidă și străzilor aglomerate, în interiorul granițelor orașului, se găsește o pădure întreagă: Delhi Ridge, un plămân verde. Răcoarea pădurii îl atrage.

Doar puțin mai departe de strada principală pădurea e liniștită, cu excepția nelipsitului ciripit de păsări. Se simte ca într-un pântec călduț, verde. Sub acacii descoperă o veche ruină, una dintre multele rămășițe fără nume din era medievală a orașului Delhi. După ce o verifică în căutare de șerpi și scorpioni, se ghemuiește sub un zid prăbușit și ațipește.

Ceva mai târziu, când soarele a apus și căldura nu mai e atât de intensă, aude un sunet ca o bătaie, lin și regulat, ca o ploaie ușoară pe un acoperiș de tablă. Vede o femeie – o fată – pe cărarea pietruită dinaintea lui, ținând în față un baston. Evident e oarbă, și s-a rătăcit. Acesta nu este un loc pentru o femeie singură. Își drege glasul și ea tresare.

– E cineva aici?

Poartă o bluză lungă albastră peste șalvari de aceeași culoare, și un șal în jurul umerilor. Materialul subțire al dupattei îi înconjoară capul, ascunzându-i pe jumătate fața, făcându-i trăsăturile neclare. Se uită la ea și vede figura de pe hârtie. Sau crede că o vede.

– Te-ai rătăcit, zice el cu vocea tremurându-i de emoție. Cotrobăie prin buzunare după foaie. Cu siguranță a adormit și visează. Oare nu o visase deja de atâtea și atâtea ori?

– Unde vrei să mergi?

Ea apucă strâns bastonul. Umerii i se lasă în jos.

– Strada Naya Diwas, bunule domn. Am venit din Jaipur. Trebuia să mă întâlnesc cu sora mea, care locuiește aici, dar mi-am pierdut actele. Mi-au spus că trebuie să am acte. Altfel o să mă trimită la Neechi-Dilli cu toți calicii și criminalii. Nu vreau să ajung acolo! Sora mea are bani. Te rog, domnule, spune-mi cum să găsesc Naya Diwas!

El nu auzise niciodată de Naya Diwas sau Neechi Dilli. Strada Noii Zile? Delhi de Jos? Ce denumiri stranii. Își șterge transpirația de pe frunte.

– Nu există astfel de locuri. Cineva te-a îndrumat greșit. Întoarce-te pe drumul principal, ia-o la dreapta, e acolo o piață. O să vin cu tine. N-o să-ți facă nimeni nici un rău. Te poți interesa acolo.

Ea îi mulțumește, ușurată. Îi spune că a auzit multe povești despre orașul fabulos și minaretele sale înalte bătute în pietre scumpe care se înalță până la cer, și despre grădinile perfecte. Și navele, udan khatolas argintii, care zboară printre lumi. E foarte emoționată să se afle în sfârșit aici în Orașul Imaculat.

Ochii lui se măresc. Se ridică brusc, dar ea deja se pierde printre copaci. Foaia printată de calculator e în mâna lui, dar înainte să-i mai poată arunca încă o privire, ea dispare.

Ce i-a spus? Oare încotro se îndreaptă ea, în ce epocă viitoare, ghidată de speranța pe care i-o dăduse, și care (se teme acum) ar putea fi falsă?

Se împleticește în jurul ruinei, deranjând hârciogii și un stol adormit de păsările gălăgioase, dar știe că nu are nici o speranță s-o regăsească altfel decât din întâmplare. Coincidențele temporale au legile lor de nepătruns. Anticipase de atâtea ori acest moment, imaginându-și atât bucuria, cât și disperarea ca rezultat al său, dar niciodată această neliniște, această nesiguranță. Se uită din nou la foaia printată. Să fie o simplă coincidență că apariția pe care o văzuse semăna cu imaginea? Dar dacă computerul lui Pandit Vidyanath genera ceva aleator, și această căutare a lui, viața lui din ultimii câțiva ani, fusese complet inutilă? Dacă Om Prakash sau Vidyanath (dacă există) se distrează cu această glumă complicată pe socoteala lui? Dacă se lăsase indus în eroare de propriile lui speranțe și temeri?

Dar dincolo de toate astea e îngrijorat pentru acea tânără. Un singur lucru poate face – să se ducă la Om Prakash și să afle adevărul de la el. La urma urmelor, dacă imaginea ei a fost generată de computerul lui Vidyanath, și dacă Vidyanath nu e un escroc, ar trebui să știe ceva despre ea, despre timpul ei. E o speranță foarte slabă, dar e tot ce are.

Ia metroul la întoarcere. Trenul șerpuiește pe sub oraș prin tunelele încă noi, pe lângă stații puternic luminate unde mulțimea tălăzuiește înăuntru și în afară și băieții vând ceai și băuturi răcoritoare. La una dintre aceste opriri vede apariții de oameni cu fețe asudate și palide, îmbrăcați în zdrențe; simte duhoarea trupurilor nespălate care au stat prea mult departe de soare. Ies din cimentul peronului ca din măruntaiele pământului. Îi mai văzuse și înainte de mai multe ori; știe că sunt dintr-un viitor la care preferase să nu se gândească. Dar acum îi trece fulgerător prin minte că sunt din viitorul fetei oarbe. Delhi de Jos – Neechi Dilli – asta trebuie să fie: un oraș

al săracilor, al marginalizaților, al criminalilor, în tunelele care urmează încă a fi săpate sub acel Delhi pe care îl cunoaște el. Se gândește la metrou, scos din folosință într-un viitor îndepărtat, tunelele sale abandonate celor deposedați, iar orașul de deasupra o desfătare de grădini și construcții grațioase, turnuri înalte ajungând până la nori. Văzuse cândva asta, își amintește. Orașul Imaculat îl numise fata oarbă.

Când ajunge la magazinul lui Vidyanath e după-amiază târziu, și mica piațetă e plină cu umbre lungi. În stația de autobuz unde coboară stă o tânără, citind ceva. I se pare vag familiară; ea îi aruncă repede o privire, dar el o observă doar periferic.

Dă buzna în încăpere. Om Prakash citește o revistă, pe care o lasă jos surprins. O albină i se târăște din ureche și își ia zborul în sus într-un cerc larg către stupul de la fereastră. Aseem abia o remarcă.

– Unde e tipul ăla, Vidyanath?

Om Prakash pare puțin alarmat.

– Patronul meu nu este aici, domnule.

– Uite, Om Prakash, s-a întâmplat ceva, ceva serios. Am întâlnit-o pe fata de pe hârtie. Dar ea e din viitor. Trebuie să mă întorc s-o găsesc. Caută-l pe Vidyanath. Dacă imaginea ei a fost făcută de calculatorul lui, el trebuie să știe cum să ajung la ea.

Om Prakash clatină trist din cap.

– Panditji vorbește numai prin computer. Se uită la stupul de albine, apoi la Aseem: Panditji nu poate controla viitorul, știi asta. Nu poate decât să-ți spună care e rostul tău. De ce ești tu important.

– Dar am făcut o greșeală! Nu mi-am dat seama că e din alt timp. I-am spus ceva și ea a dispărut înainte să pot face ceva. Ar putea fi în pericol! E un viitor groaznic, Om Prakash.

Există un oraș sub oraș în care trăiesc cei săraci. Iar deasupra este aer curat cu minarete înalte și udan khatolas care zboară printre lumi. Nu există mizerie, cerșetori sau oameni săraci. Ca atunci când vin în oraș VIP-uri din străinătate și polițiștii îi alungă pe oamenii ca mine de pe străzile principale. Dar Neechi Dilli e ca o închisoare, sunt convins. Ei nu pot vedea soarele.

Om Prakash își azvârle mâinile în aer.

– Ce-aș putea să spun, Sahib?

Aseem ocolește masa și îl apucă pe Om Prakash de umeri.

– Spune-mi, Om Prakash, nu sunt nimic altceva decât un fir dintr-o țesătură? Pot alege ceea ce fac, sau repet pur și simplu niște rânduri scrise de altcineva?

– Poți alege să-mi rupi oasele, domnule, și nimeni nu are cum să te oprească. Poți alege să te arunci în Yamuna. Indiferent ce faci, afectează lumea într-un fel oarecare. Uneori efectele rămân mici, alteori cresc ca un smochin. Cauzalitatea așa cum o numim noi este numai un efect de prim ordin. Buclele cauzale de ordinul doi sar din timp în timp, la fel ca în viziunile dumitale, domnule. Viitorul, spune Panditji, nu este nici determinat, nici nedeterminat.

Aseem îi dă drumul bărbatului. Îl doare capul și e foarte obosit, iar Om Prakash nu fusese mai coerent ca de obicei. Se simte golit de speranță. În drum spre ieșire se întoarce să-i mai pună lui Om Prakash o întrebare.

– Spune-mi, Om Prakash, acest Pandit Vidyanath, dacă există – care e scopul lui? Ce încearcă să îndeplinească? Pentru cine lucrează?

– Pandit Vidyanath lucrează pentru oraș, după cum știi. Altminteri lucrează doar pentru sine.

Iese afară în seara călduță. Se îndreaptă spre stația de autobuz. Peste larma oamenilor, claxoanele mașinilor de pe stradă și lătratul câinilor vagabonzi, poate auzi zumzetul îndepărtat al albinelor.

În stația de autobuz, femeia semicunoscută stă încă studiind o foaie printată de calculator în lumina nepotrivită a iluminatului stradal. Se uită repede la el, ca și cum ar vrea să-i vorbească, dar se răzgândește. El se așază năucit pe o bancă de ciment. Trei ani de anticipare, totul în zadar. Ar trebui să scrie ultima poveste și să-și arunce caietul.

Mecanic, scoate caietul și începe să scrie.

Ea își drege vocea. Evident nu e obișnuită să vorbească cu bărbați necunoscuți. Hainele și purtarea ei arată că provine dintr-o familie respectabilă din clasa de mijloc. Apoi își aduce aminte de fata pe care a împins-o din fața autobuzului lângă Nai Sarak.

Ea îi întinde foaia.

– Înțelegi ceva din asta?

Desenul e și mai neclar decât al lui. Întoarce hârtia, se încruntă la ea, și i-o înapoiază.

– Îmi pare rău, eu nu văd nimic.

Ea zice:

– Poți interpreta imaginea ca un cristal cu structură neobișnuită, sau profilul unui oraș cu turnuri înalte. Cine știe? Luând în considerare faptul că eu studiez biochimia, iar tatăl meu vrea ca eu să devin arhitect la firma lui, nu e surprinzător că eu văd lucrurile astea aici. Într-adevăr amuzant.

Râde. El scoate un sunet care speră să fie politicos.

– Nu știu. Cred că fermecătorul și nebunul de Om Prakash e puțin escroc. Iar tu te-ai înșelat în privința mea, apropo. Nu încercam să... mă sinucid atunci.

Acum pare că se apără. El știe că nu s-a înșelat în legătură cu ceea ce văzuse în ochii ei. Dacă nu s-a întâmplat atunci, s-ar fi întâmplat altă dată – iar ea știe asta.

– Totuși, am venit aici dintr-un impuls, zice ea în grabă, m-am tot uitat la chestia asta și m-am gândit la viața mea. Am luat deja câteva decizii privind viitorul meu.

Un autobuz se apropie clătinându-se de stație. Ea se uită la autobuz, apoi la el, și ezită. Știe că ea ar vrea să vorbească, dar continuă să mâzgălească în caiet. În ultima clipă înainte ca autobuzul să se îndepărtez, ea își aruncă geanta pe umăr, îi face semn cu mâna și urcă. Privirea pe care o observase prima dată în ochii ei dispăruse, pentru moment. Astăzi este o persoană diferită.

El termină de scris în caiet, și cu un sentiment de inevitabilitate care în mod bizar i se păru potrivit, ia un autobuz care să-l ducă peste unul dintre podurile care traversează Yamuna.

*

Pe pod se apleacă peste parapetul de beton privind apele întunecate. E una din fantomele lui familiare: câți oameni a salvat pe podul ăsta? Lăstarul de smochin încă mai crește într-o crăpătură a cimentului – municipalitatea îi smulge tot timpul, dar el are rădăcinile îngropate prea adânc ca să moară definitiv. În spatele lui sunt mașini, lumini și zgomot de claxoane, vacarmul sunetelor bicicletelor. Așază caietul pe parapet, dorindu-și să-l fi dat cuiva, de exemplu fetei din stația de autobuz. Nu e în stare să-l arunce. O moleșeală ciudată, o detașare, l-a acaparat complet și nu poate gândi și nici acționa altfel decât cu încetinitorul.

Se pregătește să se urce pe parapet, mâinile umede îi alunecă pe beton, când aude pe cineva în spatele lui spunând:

– Stai!

Se întoarce. E ca și cum s-ar privi într-o oglindă distorsionantă. Bărbatul are obrajii supți, țepi de câteva zile pe barbă, iar claia dezordonată de păr s-a rărit și e semănată cu argintiu. Ține în mână o legătură de cărți de vizită. O crestătură îi brăzdează unul dintre obraji, iar mâneca stângă e ruptă și pătată cu ceva de culoarea ruginii. Are ochi ca de leopard, arzând cu o înspăimântătoare intensitate.

– Aseem, spune străinul care nu e un străin, gâfâind de parcă ar fi alergat, cu glasul puțin întretăiat. Nu...

Deja începe să dispară. Aseem întinde o mână și nu întâlnește nimic altceva decât aerul. Un milion de întrebări i se ridică în minte, dar înainte de a putea vorbi imaginea a dispărut.

Primul impuls al lui Aseem este să sfideze. Ce-ar fi dacă ar sări în râu acum – ce ar însemna asta pentru viitor, pentru cauzalitate? Ar fi modul lui de a ieși din jocul pe care orașul îl joacă cu el, de a-i spune: m-am săturat de șmecheriile tale. Dar impulsul se stinge. În schimb se gândește la buclele cauzale de ordinul doi ale lui Om Prakash, la apusul soarelui peste Fortul Roșu, la străduțele întortocheate ale orașului vechi, și la moartea dormitând sub pleoapele cetățenilor săi. Se așază încet pe trotuarul prăfuit. Își acoperă fața cu palmele; umerii i se scutură.

După mult timp se ridică în picioare. Drumul dinaintea lui l-ar putea duce oriunde, la colonada decolorată și zarva luminoasă din Connaught Place, la liniștea parcurilor publice cu mingile lor de crichet abandonate și leagăne silențioase, la vechile clădiri guvernamentale unde, printre bungalow-uri adormite, copaci bătrâni se întrețin cu adunări somnolente de vaci.

Străzile prăfuite, bulevardele largi și monumentele decăzute din Delhi se întind în fața lui, piețele zgomotoase, murdare, turnurile high-tech din sticlă, enclavele fițoase ale bogătașilor cu citadelele lor, lustragiii și cerșătorii de la colțurile străzilor... Trebuie doar să facă un pas și orașul îl va înghiți, îl va primi așa cum un fluviu primește morții. El e un corpuscul în venele lui, binecuvântat sau blestemat să trăiască și să moară în interiorul lui, întrezărindu-și din când în când rostul, dar niciodată pe de-a-ntregul.

Fixând fără să vadă larma luminoasă a autostrăzii, îi vine o idee nebunească, despre care își dă seama că fierbea de câtva timp sub suprafața conștienței. Își amintește de o poză pe care a văzut-o într-o carte pe când era copil: o imagine din satelit a Asiei noaptea. Pe masa întunecată a globului erau bulgări de lumină; ca niște ciuperci luminiscente, se gândise el atunci, întinzându-și tentaculele în beznă. Se întreabă dacă vastitatea și complexitatea sunt condiții suficiente pentru o trezire lentă, pentru atingerea conștienței. Se gândește la Om Prakash, rânjetul său prostesc și clătinarea capului, la strania sa intimitate cu albinele. Oare Om Prakash îi va spune cine este în realitate Pandit Vidyanath, și ce înseamnă că „lucrează pentru oraș"? Nu prea crede. Ceea ce trebuie el să facă, înțelege în cele din urmă, este ceea ce a făcut tot timpul: să-i caute pe cei ca el, cei săraci și disperați, și pe aceia care merg cu moartea în ochi. Nevoile orașului sunt bizare, de nepătruns. Este o entitate în toată regula, extinzându-se în fiecare zi, înghițind satele din jur, traversând Yamuna care a fost odată granița lui, creând orașe satelit, orașe-copii pe care în final le va devora. Acum sapă în pământ, iar mai târziu își va întinde degetele lungi înspre stele.

Cel mai mult are nevoie în acest moment de cineva cu care să poată vorbi despre toate astea, cineva care să-i ia în serios ideile nebunești. Ar fi fata din stația de autobuz, cea pe care o salvase în Nai Sarak. Om Prakash trebuie să aibă adresa ei. Ea voia să vorbească; poate va voi să și asculte. Își amintește desenul pe care i-l arătase și se întreabă dacă viitorul ei are ceva de-a face cu Delhi-viitor, orașul care îl intrigă și îl îngrozește: Delhi cel cu udan khatolas, „navele care zboară între lumi", cu oamenii înfometați și părăsiți în catacombe. Își dorește să-i fi pus eului său din viitor mai multe întrebări. Se teme că e posibil (dar nu sigur, niciodată nu e atât de simplu) să îl aștepte un fel de violență, nu numai violența lipsurilor, ci o luptă care se întrezărește neclar, care îi va tăia obrazul și îi va răni brațul, iar sufletului său îi va face lucruri de nedescris. Dar deocamdată nu poate face nimic, așa cum e prins în propriul său flux temporal. Își ia caietul. Pare ciudat de greu în mâinile lui. Ștergându-și lacrimile lipicioase, pleacă împleticindu-se încet în noapte.